

پاسخ به شبهات کلامی
دفتر سوم:

درباره پیامبر اعظم (ص)

محمد حسین قدردان قراملکی
علامه حسن محرمی

www.ketab.ir

پاسخ به شبهات کلامی
دفتر سوم: درباره پیامبر اعظم (ص)

محمدرحمن قدردان قراملکی - غلامحسن محرمی
ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
آرام، پلاک ۹۱۵، میدان آیت الله العظمی بروجردی

شماره کتاب: ۳۰۲

چاپ و صحافی: آرزوی جدید

سرشناسه: قدردان قراملکی، محمدحسن، ۱۳۴۱
عنوان و نام پدیدآور: پاسخ به شبهات کلامی / محمدحسن قدردان قراملکی
مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری: ۹۱۵ ص. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۸-۱۲۵-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
یادداشت: کتابخانه.

موضوع: ج. ۱. خدائشناسی. - ج. ۲. دین و نبوت. - ج. ۳. پیامبر اعظم (ص).
موضوع: کلام و دفاعیه‌ها و رده‌ها.
شماره افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: آ ب ۴ ق ۱ BPT1V/A/

رده‌بندی دیوبند: ۲۹۷/۴۴

شماره کتابخانه ملی: ۱۰۵۹۱۳۳

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهیدبهنستی، تقاطع بزرگراه
شهید مدرس، پلاک ۵۶، تلفن: ۰۲۰-۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران، خیابان انقلاب، روبروی
درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۰۲۰-۶۶۱۷۵۶۷

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۲۳	پیشگفتار
۲۷	مقدمه
۲۸	روش تحقیق
۲۸	ضرورت تحقیق
۲۸	مزایا و نوآوری‌های تحقیق
۳۱	بخش اول: شبهات اعتقادی و کلامی
۳۳	فصل اول: امی نبودن پیامبر ﷺ
۳۴	ادله امی بودن پیامبر
۳۴	۱. قرآن کریم
۳۵	۲. تاریخ
۳۶	۳. اعتراف مستشرقان
۳۷	تحلیل شبهات فرضیه امی نبودن
۳۷	شبهه اول: متناسب نبودن با جایگاه ابوطالب
۳۸	تحلیل و بررسی
۴۰	شبهه دوم: اخبار حضرت از امت‌های پیشین
۴۱	تحلیل و بررسی
۴۱	شبهه سوم: گواهی عباس، عموی پیامبر

- ۴۲..... تحلیل و بررسی.....
- ۴۳..... شبهه چهارم: نوشتن در معاهده صلح حدیبیه.....
- ۴۴..... تحلیل و بررسی.....
- ۴۵..... پاسخ به شبهات دکتر عبداللطیف هندی.....
- ۴۵..... شبهه پنجم: ادعای استبعاد.....
- ۴۶..... شبهه ششم: استناد به آیات تعلیم کتاب و حکمت توسط پیامبر.....
- ۴۷..... شبهه هفتم: استناد به آیات تلاوت و تعلیم کتاب.....
- ۴۸..... جمع بندی.....
- ۵۱..... فصل دوم: علم غیب.....**
- ۵۱..... شبهه اول: انکار علم غیب پیامبر ﷺ با استناد به قرآن.....
- ۵۲..... تحلیل و بررسی.....
- ۵۲..... مقدمه.....
- ۵۴..... تحلیل و بررسی.....
- ۵۴..... ۱. تفکیک علم غیب ذاتی و تبعی.....
- ۵۴..... ۲. علم غیب پیامبر ﷺ برحسب گزارش.....
- ۵۵..... ۳. نفی مطلق و اثبات جزئی.....
- ۵۶..... ۴. خبرهای غیبی پیامبر ﷺ به حسب گواهی تاریخ.....
- ۵۶..... ۵. مقام علمی و معنوی پیامبر «رویکرد فلسفی و عرفانی».....
- ۶۱..... شبهه دوم: انکار علم غیب پیامبر با استناد به حوادث تاریخی.....
- ۶۲..... تحلیل و بررسی.....
- ۶۲..... ۱. تفکیک ساحت مادی و معنوی.....
- ۶۳..... ۲. علم غیب پیامبر ﷺ برحسب گواهی تاریخ.....
- ۶۵..... پاسخ دو شبهه دیگر.....
- ۶۵..... الف) گم شدن شتر پیامبر.....
- ۶۵..... ب) تحلیل حدیث «انتم اعظم یاثر دنیاکم».....
- ۶۷..... فصل سوم: معجزات.....**

- شبهه اول: انکار معجزات پیامبر ﷺ ۶۷
- نقد و نظر ۶۸
۱. اعجاز قرآن کریم ۶۸
۲. قرآن و تعدد معجزات پیامبر ﷺ ۷۳
۳. دلالت کلی قرآن بر تعدد معجزات پیامبر ﷺ ۷۵
- شبهه دوم: علت انجام ندادن معجزه با درخواست مخالفان ۷۶
- تحلیل و بررسی ۷۶
- شبهه سوم: انکار معجزه توسط شخص پیامبر ﷺ ۷۷
- تحلیل و بررسی ۷۸
۱. جمع آیات مثبت و نافی به تبعی و استقلالی ۷۸
۲. لزوم اجابت همه درخواست کنندگان اعجاز ۷۹
- شبهه چهارم: معراج ۸۰
- تحلیل و بررسی ۸۲
۱. وقوع بهترین دلیل امکان ۸۲
۲. عدم تعارض معراج با قوانین طبیعی و عقایی ۸۳
۳. علوم تجربی ناتوان از تبیین خوارق عادات ۸۴
۴. امکان تبیین معراج با علوم تجربی ۸۶
۵. معراج مثالی و عقلی ۸۹
- فصل چهارم: عصمت ۹۳**
- اشاره‌ای به براهین عقلی و نقلی عصمت پیامبران ۹۳
۱. مقام علمی و معنوی پیامبر ﷺ (تجرد تام) ۹۳
۲. فلسفه بعثت مقتضی عصمت ۹۴
- ۱-۲. عصمت لازمه نقش تعلیمی و آموزشی پیغمبری ۹۴
- ۲-۲. عصمت لازمه نقش تربیتی و پرورشی پیغمبری ۹۵
۳. آیات ۹۶
- ۳-۱. تمام فعل و گفتار پیامبر عین وحی ۹۶

- ۳-۲. تطهیر اهل بیت از هرگونه رجس و ناپاکی ۹۶
- ۳-۳. اهتمام خداوند بر عدم ضلالت پیامبر ﷺ ۹۷
- ۳-۴. علم لدنی پیامبر ﷺ راز عصمت ۹۷
- ۳-۵. مخلصین؛ انسان‌های معصوم ۹۸
- ۳-۶. عدم نیل ظالمان به مقام نبوت و امامت ۹۸
- ۳-۷. امر به اطاعت مطلق از پیامبر ﷺ ۹۹
۴. روایات نبوی ۱۰۰
۵. روایات ولوی ۱۰۱
- نقد شبهات قرآنی منکران عصمت پیامبر ﷺ ۱۰۲
- شبهه اول: نسبت ضلالت به پیامبر ﷺ ۱۰۳
- تحلیل و بررسی ۱۰۳
- شبهه دوم: نسبت کفر و غفران به پیامبر ﷺ ۱۰۶
- تحلیل و بررسی ۱۰۶
- شبهه سوم: نسبت وزر به پیامبر ۱۱۰
- تحلیل و بررسی ۱۱۰
- شبهه چهارم: طلب غفران و بخشش ۱۱۱
- آیه اول ۱۱۱
- تحلیل و بررسی ۱۱۲
- آیه دوم ۱۱۳
- تحلیل و بررسی ۱۱۳
- آیه سوم ۱۱۴
- تحلیل و بررسی ۱۱۵
- شبهه پنجم: غرانیق (آیه‌های شیطانی) ۱۱۷
- تحلیل و بررسی ۱۱۸
۱. اشکال سندی و تاریخی ۱۱۸
۲. ناسازگاری با آیات متعدد ۱۲۰

۳. ناسازگار با مبانی کلامی و عقلی ۱۲۲
۴. مقصود از «غرانیق»، فرشتگان نه بت‌ها ۱۲۳
۵. تلاوت آیه ادعایی توسط شیطان نه پیامبر ﷺ ۱۲۳
۶. ضعف شواهد (استناد به آیات) ۱۲۴
- شاهد اول ۱۲۴
- تحلیل و بررسی ۱۲۴
- شاهد دوم ۱۲۵
- تحلیل و بررسی ۱۲۵
- شبهه ششم: وقوع سهو و نسیان از پیامبر ﷺ ۱۲۶
- تحلیل و بررسی ۱۲۷
۱. اشکال‌های سندی ۱۲۷
۲. اخبار احاد ۱۲۷
۳. موافقت با عامه ۱۲۸
۴. مخالفت با آیات قرآن ۱۲۸
۵. تعارض با روایات ۱۲۹
۶. مخالفت با ادله عقلی ۱۳۰
- ۱۳۳ فصل پنجم: نبوت و وحی**
- شبهه اول: اختصاص دعوت نخستین پیامبر ﷺ به عرب‌زبانان ۱۳۳
- نقد و نظر ۱۳۳
- شبهه دوم: اضطراب و غش پیامبر هنگام وحی ۱۳۶
- تحلیل و بررسی ۱۳۶
۱. نداشتن سابقه غش ۱۳۶
۲. پیدایش هم‌زمان غش با نبوت: فرضیه ناموجه ۱۳۷
۳. تبیین و توجیه اضطراب پیامبر ﷺ هنگام وحی ۱۳۸
- تحلیل و جمع‌بندی ۱۴۱
۴. تردید و جرح در روایات دال بر غش و صعوبت نخستین وحی ۱۴۲

- شبهه سوم: ساختگی و تصنعی بودن غش پیامبر ﷺ ۱۴۳
- تحلیل و بررسی ۱۴۳
۱. صرف ادعا و اتهام ۱۴۳
۲. ناسازگار با شخصیت موجه پیامبر ﷺ ۱۴۴
۳. معجزات متعدد ۱۴۴
۴. تعمیم اضطراب به مرکوب ۱۴۴
- شبهه چهارم: جنون پیامبر ﷺ ۱۴۵
- تحلیل و بررسی ۱۴۵
۱. اتهام محض ۱۴۵
۲. عدم سابقه ۱۴۵
۳. نگاه ناپذیری معجزات حضرت ۱۴۶
- شبهه پنجم: کاهش نبوت پیامبر ﷺ ۱۴۶
- نقد و نظر ۱۴۷
۱. اتهام و ادعای بدون دلیل ۱۴۷
۲. کهانت مرهون تعلیم و ممارست خاص ۱۴۷
۳. معجزات فعلی ناقص کهانت ۱۴۸
- شبهه ششم: ساحر و جادوگر بودن پیامبر ﷺ ۱۴۸
- تحلیل و بررسی ۱۴۸
۱. اتهام و ادعای بدون دلیل ۱۴۹
۲. ناسازگاری با شخصیت موجه پیامبر ﷺ ۱۴۹
۳. تفاوت اعجاز و سحر ۱۴۹
- شبهه هفتم: شاعر بودن پیامبر ۱۵۱
- تحلیل و بررسی ۱۵۱
- دلایل و شواهد شاعر نبودن پیامبر ۱۵۳
۱. نداشتن سابقه شاعری ۱۵۳
۲. تفاوت اشعار اولیه شاعران ۱۵۳

۳. نداشتن تحدی در شعر ۱۵۴
۴. نکته‌های اعجازی دیگر قرآن ۱۵۴
- شبهه هشتم: وحی، محصول تخیل پیامبر ﷺ ۱۵۴
- تحلیل و بررسی ۱۵۶
- شبهه نهم: نابه‌انگاری پیامبر ﷺ ۱۵۸
- تحلیل و بررسی ۱۵۸
۱. صرف ادعا ۱۵۸
۲. عدم ظهور آثار نبوغ در دوره کودکی و جوانی ۱۵۹
۳. زندگی اخلاقی ۱۵۹
۴. اثبات نبوت با ادله خاص ۱۶۰
۵. تقویت نبوت و نبوغ ۱۶۰
- شبهه دهم: ادعای اقتباس اسلام از ادیان و فرهنگ‌های مختلف جهان ۱۶۱
- تحلیل و بررسی ۱۶۲
۱. امی بودن پیامبر ۱۶۲
۲. عدم ارتباط تفصیلی و مستمر پیامبر با بیرون دین دیگر ۱۶۲
۳. عدم طرح ادعای اقتباس از سوی مخالفان صدر اسلام ۱۶۳
۴. اشتراک اسلام با سایر ادیان، معلول و حیانت ۱۶۳
- شبهه یازدهم: علل عدم نزول امدادهای غیبی در جنگ‌ها ۱۶۴
- پاسخ ۱۶۴
۱. امدادهای غیبی، عوامل طبیعی خاص ۱۶۵
۲. مشارکت ملائکه برای تقویت روحیه مؤمنان ۱۶۶
۳. تعلق مشیت الهی بر تکیه پیامبر بر نظام علیت ۱۶۶
- شبهه دوازدهم: انکار نقش پیامبر ﷺ در وحی (شبهه زنبور و طوطی) ۱۶۶
- نقد و نظر ۱۶۷
- اشاره‌ای به حقیقت وحی ۱۶۷
- (الف) رهیافت اخباری و گزاره‌ای ۱۶۷

- ب) رهیافت فلسفی و عرفانی ۱۶۸
- یکم: دیدگاه متکلمان و مفسران ۱۶۹
۱. دارابودن قابلیت لازم برای مواجه با وحی ۱۶۹
۲. تحمل وحی ۱۷۰
۳. تلقی ناب وحی ۱۷۲
۴. حفظ وحی ۱۷۳
۵. ابلاغ کامل و به موقع وحی ۱۷۳
۶. تفسیر و تبیین وحی «ولایت تشریحی» ۱۷۴
- دوم: دیدگاه فلاسفه و عرفا (نقش تکوینی) ۱۷۵
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۱۷۷
- فصل ششم: خاتمیت** ۱۷۹
- شبهه اول: جرح در شبهه خاتمیت ۱۷۹
- تحلیل و بررسی ۱۸۰
- روایات ۱۸۱
- شبهه دوم: توجیه آیه خاتم ۱۸۳
- الف) خاتم به معنای زینت ۱۸۳
- تحلیل و بررسی ۱۸۳
- ب) خاتم به معنای تصدیق‌کننده ۱۸۴
- تحلیل و بررسی ۱۸۴
- ج) ختم نبوت نه رسالت! ۱۸۶
- تحلیل و بررسی ۱۸۶
- شبهه سوم: تأویل روایات خاتم ۱۸۸
- تحلیل و بررسی ۱۸۹
- شبهه چهارم: امکان ادعای خاتمیت به عنوان مظهر خداوند ۱۸۹
- تحلیل و بررسی ۱۹۰
۱. تسری حکم ظاهر به مظهر ۱۹۰

۲. ادعای بدون دلیل ۱۹۲
۳. خلاف قرآن ۱۹۲
۴. خلاف روایات ۱۹۲
- شبهه پنجم: خاتمیت نبوت نه ظهور و تجلی الهی ۱۹۳
- تحلیل و بررسی ۱۹۳
- شبهه ششم: ادعای آیات مثبت ظهور پیامبر جدید ۱۹۴
- آیه اول ۱۹۴
- تحلیل و بررسی ۱۹۵
- آیه دوم ۱۹۶
- تحلیل و بررسی ۱۹۷
- آیه سوم ۱۹۷
- تحلیل و بررسی ۱۹۸
- آیه چهارم ۱۹۸
- تحلیل و بررسی ۱۹۹
- الف) گروه دارای آیین مشترک ۱۹۹
- ب) گروهی دارای وجه مشترک در زمان و مکان ۱۹۹
- ج) فرد و شخصیت بزرگ ۱۹۹
- د) آیین ۱۹۹
- آیه پنجم ۲۰۰
- تحلیل و بررسی ۲۰۱
- شبهه هفتم: ادعای نبوت ظلی ۲۰۱
- تحلیل و بررسی ۲۰۲
- فصل هفتم: حکومت و مشروعیت ۲۰۵**
- شبهه اول: انکار مشروعیت الهی و دینی حکومت پیامبر ﷺ ۲۰۵
- تحلیل و بررسی ۲۰۶
۱. ناسازگاری با عقل ۲۰۷

- ۲۰۹..... ۲. ناسازگاری با آیات قرآنی
- ۲۱۱..... ۳. ناسازگاری با روایات نبوی
- ۲۱۲..... شبهه دوم: شأن نبوت و پیامبر ﷺ، ابلاغ وحی و هدایت، نه حکومت
- ۲۱۳..... ۱. دوساحتی بودن شأن نبوت و پیامبر ﷺ
- ۲۱۳..... ۱-۱. عدالت اجتماعی
- ۲۱۵..... ۱-۲. آزادی اجتماعی
- ۲۱۸..... ۱-۳. رفع اختلاف‌های مردم و حکومت
- ۲۲۲..... ۲. خلط حصر اضافی و حقیقی
- ۲۲۳..... شبهه سوم: دلالت قرآن بر نفی حاکمیت پیامبر ﷺ
- ۲۲۴..... نقد و نظر
- ۲۲۴..... وجود نصی بر حکومت پیامبر ﷺ
- ۲۲۶..... ۲. حصر نبوت
- ۲۲۶..... ۳. عدم سلطه پیامبر بر هدایت کفار
- ۲۲۷..... شبهه چهارم: اختصاص حکومت به قبل
- ۲۲۷..... تحلیل و بررسی
- ۲۲۹..... شبهه پنجم: ارثی کردن حکومت
- ۲۲۹..... تحلیل و بررسی
- ۲۲۹..... ۱. دارابودن صفات و شرایط لازم رهبری به نحو منحصره
- ۲۳۰..... ۲. معنای امامت فراتر از حکومت
- ۲۳۱..... ۳. تفکیک مشروعیت سیاسی و الهی
- ۲۳۲..... شبهه ششم: نادیده‌انگاشتن حقوق و جایگاه مردم در حکومت نبوی
- ۲۳۲..... تحلیل و بررسی
- ۲۳۳..... مبحث اول: نقش مردم در حکومت
- ۲۳۴..... ۱. نسبت حکومت به مردم
- ۲۳۴..... ۲. لزوم رضایت مردم از حکومت
- ۲۳۵..... ۳. اصل بیعت

۴. اصل شورا..... ۲۳۷
۵. حکومت، امانت مردم..... ۲۳۸
۶. حاکم، اجیر و امین مردم..... ۲۳۹
۷. حاکم، نماینده مردم..... ۲۳۹
- مبحث دوم: جایگاه و حقوق مردم در اداره کشور..... ۲۴۰
۱. لزوم مشاوره با مردم..... ۲۴۰
۲. رعایت حقوق فطری و اجتماعی شهروندان..... ۲۴۱
۳. آزادی پرسش، نقد و اعتراض..... ۲۴۸
۴. نصیحت دولتمردان..... ۲۴۹
- مبحث سوم: مدارا با شهروندان و طیف‌های مختلف جامعه..... ۲۵۰
۱. مدارا با شهروندان..... ۲۵۱
- مدارای اختصاصی مقام نبوت..... ۲۵۲
۲. مدارا با اقلیت‌ها..... ۲۵۵
۳. مدارا با منافقان..... ۲۵۸
۴. مدارا با مخالفان و توطئه‌گران..... ۲۶۰

بخش دوم: شباهت تاریخی و اجتماعی..... ۲۶۳

فصل اول: دوره کودکی و جوانی، اخلاق و رفتار فردی حضرت... ۲۶۵

- شبهه اول: دوره کودکی، دوره محرومیت، رنج و اضطراب روحی..... ۲۶۵
- پاسخ..... ۲۶۶
۱. اشتغال خانواده پیامبر به تجارت..... ۲۶۶
۲. انتساب به «عبدالله» مقتضی نگاه ویژه..... ۲۶۶
۳. داشتن دایه و کنیز..... ۲۶۶
۴. عنایت خاص خاندان حلیمه به حضرت..... ۲۶۶
۵. عنایت و نگاه خاص عبدالمطلب به پیامبر..... ۲۶۷
۶. عنایت خاص ابوطالب به پیامبر..... ۲۶۹

- شبهه دوم: شغل پست چوپانی ۲۷۰
- پاسخ ۲۷۰
۱. شبانی و دامداری از شغل‌های مرسوم و عادی مردم مکه ۲۷۰
۲. اعتراف طراح شبهه به اشتغال انبیا به دامداری ۲۷۱
۳. انکار اخیر بودن پیامبر در امر دامداری ۲۷۱
۴. ارتباط و تناسب شغل دامداری با نبوت ۲۷۲
- شبهه سوم: جوانی گمنام و غیر مؤثر ۲۷۳
- پاسخ ۲۷۴
۱. وقوع معجزات متعدد هنگام ولادت پیامبر ۲۷۴
۲. شناخت شخصیت حقیقی و حقوقی پیامبر توسط یهود ۲۷۴
۳. نام‌گذاری فرزندان به اسامی «محمد» ۲۷۵
۴. آشنایی با «ابراهیم امین» ۲۷۵
۵. شرکت در پیامبر (ص) در جنگ ۲۷۵
۶. پذیرفتن داوری حضرت در جنگ حبره ۲۷۵
- شبهه چهارم: فرار از جنگ با ابرهه ۲۷۶
- پاسخ ۲۷۷
۱. عدم تولد پیامبر هنگام لشکرکشی ابرهه به مکه ۲۷۷
۲. عدم وقوع جنگ ۲۷۸
۳. اشکال‌های تاریخی شبهه ۲۷۸
- تقریر دیگر شبهه (شرکت در جنگ فجار) ۲۷۹
- پاسخ ۲۷۹
۱. اختلاف در نقل‌ها ۲۸۰
۲. عدم شرکت بنی‌هاشم در این جنگ ۲۸۱
- شبهه پنجم: نسبت صفات ناپسند به پیامبر (قدرت‌طلبی، خودخواهی، تن‌آسایی) ۲۸۲
- پاسخ ۲۸۳
۱. نپذیرفتن وعده‌های دنیوی و حکومتی مشرکان مکه ۲۸۴

- ۲۸۵ ۲. عدم بسط حکومت با جنگ و سلطه.
- ۲۸۵ ۳. مشاوره با مردم.
- ۲۸۶ شبهه تن‌آسایی.
- ۲۸۶ شبهه ششم: لقب ابوالقاسم حاکی از مردسالاری.
- ۲۸۷ پاسخ.
- ۲۸۸ معنای استعاره‌ای ابوالقاسم.
- ۲۸۹ شبهه هفتم: هدف مادی و دنیوی داشتن از ادعای نبوت.
- ۲۸۹ پاسخ.
- ۲۸۹ ۱. داشتن ثروت کافی.
- ۲۹۰ ۲. هزینه کردن ثروت خود و همسرش خدیجه در راه دین.
- ۲۹۰ ۳. پاسخ منفی به تطمیع و وعده‌های دنیوی سران مکه.
- ۲۹۱ ۴. زندگی اهل بیت.
- ۲۹۳ فصل دوم: اخلاق جنسی و ازدواج‌های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله**
- ۲۹۳ شبهه اول: اخلاق جنسی و تعدد همسر.
- ۲۹۴ پاسخ.
- ۲۹۴ ۱. علاقه به زن، غریزه انسانی.
- ۲۹۵ ۲. کنترل و تعدیل غریزه فوق.
- ۲۹۵ ۳. عادی بودن تعدد همسر در عصر صدر اسلام.
- ۲۹۶ ۴. وجود تعدد همسر در آیین‌های پیشین.
- ۲۹۶ ۵. اکتفا به تک‌همسری در دوره جوانی و میان‌سالی.
- ۲۹۷ ۶. ازدواج‌های پیامبر، تابع مصالح دینی و اجتماعی.
- ۲۹۸ الف) انگیزه‌های سیاسی و اجتماعی (همبستگی با اقوام مختلف).
- ۲۹۹ ب) انگیزه‌های اخلاقی و غیرجنسی.
- ۳۰۱ ج) انگیزه‌های دینی.
- ۳۰۲ شبهه دوم: ازدواج با خدیجه به دلیل ثروت.
- ۳۰۲ پاسخ.

۱. ارائه پیشنهاد ازدواج از طرف خدیجه..... ۳۰۳
۲. ساده‌زیستی پیامبر..... ۳۰۳
۳. عدم استفاده شخصی از ثروت خدیجه و مصرف آن در راه اسلام..... ۳۰۴
۴. بخشش ثروت و سهم خود از بیت‌المال..... ۳۰۴
- شبهه سوم: فشار روانی ناشی از ازدواج با خدیجه مسن..... ۳۰۴
- پاسخ..... ۳۰۵
۱. اظهار رضایت و خشنودی پیامبر از این وصلت..... ۳۰۵
۲. نام‌گذاری سال وفات خدیجه به عام‌الحزن..... ۳۰۵
۳. عدم ازدواج مجدد..... ۳۰۶
۴. یاد نیک و اظهار محبت پیامبر به خدیجه بعد از وفات او..... ۳۰۶
۵. تردید در سن بیشتر خدیجه..... ۳۰۷
۶. ترویج بی‌بند خدیجه..... ۳۰۸
- شبهه چهارم: ممنوعیت ازدواج مجدد حضرت توسط قرآن..... ۳۰۸
- پاسخ..... ۳۰۸
- پاسخ منفی برای درخواست‌های متعدد ازدواج..... ۳۰۹
- شبهه پنجم: ازدواج با کنیزان و همسران اعدای..... ۳۱۰
- پاسخ..... ۳۱۱
- شبهه هفتم: عدم رعایت نوبت همسران خود..... ۳۱۲
- پاسخ..... ۳۱۳
- شبهه هشتم: ارتباط مشکوک پیامبر با دحیه کلبی..... ۳۱۶
- پاسخ..... ۳۱۷
- فصل سوم: اخلاق و رفتار اجتماعی، سیاسی و حکومتی..... ۳۱۹**
- شبهه اول: تغییر رفتار پیامبر در مکه و مدینه..... ۳۱۹
- پاسخ..... ۳۲۰
- شبهه دوم: مخالفت با ترویج هنر، شعر و نقاشی..... ۳۲۱
- پاسخ..... ۳۲۱

۱. مجسمه‌سازی و نقاشی جزء فرهنگ بت‌پرستی ۳۲۱
۲. اسلام و تشویق سایر هنرها ۳۲۲
- شبهه سوم: مخالفت با تدوین کتاب و ترجمه آنها ۳۲۳
- پاسخ ۳۲۴
- مغایرت سنت خلفا با سنت پیامبر ۳۲۵
- شبهه چهارم: تملک و تصرف شخصی در انفال و غنایم جنگی ۳۲۶
- پاسخ ۳۲۶
- شبهه پنجم: عدم پابندی به پیمان‌ها ۳۲۸
- پاسخ ۳۲۹
- شبهه ششم: به حکومت‌گماردن اعیان و اشراف ۳۳۲
- پاسخ ۳۳۲
۱. تقوا و استقامت ۳۳۲
۲. استفاده از اعیان به نفع مردم ۳۳۵
- شبهه هفتم: ترویج اسلام با خشونت ۳۳۶
- پاسخ ۳۳۶
۱. راهکارهای علمی شیوه دعوت اسلام ۳۳۶
۲. اسلام، امری قلبی و تحمیل‌ناپذیر ۳۴۲
۳. انگیزه دفاعی جنگ‌ها ۳۴۲
- شبهه هشتم: حمله به کاروان‌های تجاری مکه ۳۴۳
- پاسخ ۳۴۴
۱. سیره نظری و عملی پیامبر، مدارا و عطف ۳۴۴
۲. اختصاص حمله به کاروان‌های مشرکان مکه ۳۴۶
۳. آزادسازی اموال مصادره‌شده مسلمانان ۳۴۷
۴. محاصره اقتصادی دشمن ۳۴۷
۵. کسب اطلاعات از جبهه دشمن ۳۴۸
- شبهه نهم: ترور مخالفان ۳۴۸

- پاسخ..... ۳۴۸
۱. تحریم قتل نفس محترمه..... ۳۴۸
۲. تحلیل دستور قتل کعب بن اشرف..... ۳۵۱
۳. تحلیل دستور قتل سلام بن ابی‌التحقیق..... ۳۵۱
۴. تحلیل قتل چند تن از شاعران یهودی..... ۳۵۱
- شبهه دهم: کشتن اسیران..... ۳۵۲
- پاسخ..... ۳۵۲
- تردید در قتل مردان بنی‌قریظه..... ۳۵۵
- جاسوسی، براندازی و شورش داخلی، جرم بنی‌قریظه..... ۳۵۶
- حکم قتل، حکم داور و نماینده مرضی‌الطرفین..... ۳۵۶
- شبهه یازدهم: خشونت با یهود و کشتن آنان..... ۳۵۷
- پاسخ..... ۳۵۷
۱. جاسوسی یهود بنی‌نضیر..... ۳۵۸
۲. مقابله با شاعران توطئه‌گر..... ۳۵۹
۳. جنگ یهود با پیامبر..... ۳۵۹
- شبهه دوازدهم: خشونت با کفار..... ۳۵۹
- پاسخ..... ۳۶۰
۱. تحریف تاریخ..... ۳۶۰
۲. سیره پیامبر بر شفقت و رحمت..... ۳۶۱
- شبهه سیزدهم: اشد مجازات برای توهین و استهزاکننده پیامبر (سب‌النبی)..... ۳۶۳
- پاسخ..... ۳۶۳
۱. پیامبر، رسول رحمت..... ۳۶۳
۲. اختصاص مجازات به تهدیدکنندگان امنیت اسلام و مسلمانان..... ۳۶۴
- شبهه چهاردهم: مثله کردن کشته‌های جنگی..... ۳۶۵
- پاسخ..... ۳۶۵
۱. دستور اسلام بر منع مثله..... ۳۶۵

۲. دشمن مثله‌گر ۳۶۶

۳. تحلیل سخن پیامبر ۳۶۷

کتابنامه ۳۶۹

فهرست آیات ۳۸۳

فهرست روایات ۳۹۷

نمایه ۴۰۳

پیشگفتار

در پرتو پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و استقرار نظامی براساس ارزش‌های معنوی و احکام الهی در ایران، بار دیگر تفکر دینی به‌عنوان اندیشه‌ای امیدزا، حیات‌بخش و مترقی، در عرصه حیات انسان معاصر ظاهر گردید.

تجدیدحیات اندیشه و حیاتی و ارزش‌های معنوی، از سویی سبب بیداری و خودباوری ملت‌های مسلمان و احیای روح متنبه‌کنی در آنان شد و از دیگر سو باعث نمایان‌ترشدن سست‌پایگی مسلک‌های غربی بشرپرداخته و نظام‌های استوار بر آنها گردید.

بایستگی تحقیق دقیق، جامع و منسجم، پیرامون زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و ضرورت پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری، به فراخور شرایط کنونی و درخور این رستخیز عظیم و نیز لزوم آسیب‌شناسی در حوزه فرهنگ ملی و باورداشت‌های دینی، به‌منظور تبیین عرضه صحیح و دفاع معقول از اندیشه دینی و زدودن پیرایه‌های موهوم و موهون از ساحت قدسی دین و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقشار تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهاد علمی - پژوهشی و آموزشی مخصص و کارآمدی را فرض می‌نمود.

بدین منظور پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، که نهادی علمی است در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی،

نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و پژوهشکده دانشنامه‌نگاری دینی، در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، که مشتمل بر شش گروه علمی با عنوان‌های «قرآن‌پژوهی»، «کلام و دین‌پژوهی»، «منطق فهم دین»، «معرفت‌شناسی»، «فلسفه» و «عرفان» است، در راستای تحقق هدف‌های زیر فعالیت می‌کند:

۱. بازپژوهی و بازپیرایی حکمت، کلام و معارف اسلامی؛
۲. تبیین و ساماندهی مناسب مباحث زیرساختی اندیشه دینی؛
۳. ایجاد بستر مناسب برای تعمق، پویایی و بالندگی اندیشه دینی؛
۴. پاسخ به شبهات القایی در قلمرو عقاید و کلام اسلامی؛
۵. نقد مکتب و دیدگاه‌های معارض در حوزه زیرساخت‌های اندیشه دینی، سامان داده است.

در راستای این پیراستگی و بالندگی اندیشه دینی، هریک از گروه‌ها، پس از تهیه عنوان‌های مطالعاتی اساسی و اولویت‌دهی و تهیه پیش‌طرح و تصویب آن در شورای علمی گروه، آن را به اعضای هیئت علمی خود و یا محققان عرصه دین‌پژوهی، واگذار کرده و با نظارت بر روند اجرای تحقیق و تأیید نهایی، جهت دسترسی عموم دانش‌پژوهان حوزه دین‌پژوهی، آن را به چاپ و نشر می‌رسانند.

از آنجایی که علیه شخصیت پیامبر ﷺ انتقادهای و شبهاتی از زمان خود حضرت طرح شده و امروزه نیز در سایت‌ها و آثار برخی به اصطلاح روشنفکران، شبهاتی درباره سیره نظری و عملی آن حضرت، احیاء و تبلیغ می‌شود، افزون بر آن شاهد تولید فیلم‌های متعدد و پخش آن در آنتن‌های تصویری جهان توسط مؤسسه‌های معاند به منظور تخریب چهره آن حضرت هستیم، پاسخ به این همه تخریب و ترور شخصیت، راهکار عقلی و منطقی‌ای می‌طلبد که این تحقیق به این منظور تدوین یافته است.

نگارندگان در این دفتر می‌کوشند شبهاتی که درباره شخصیت بی‌همتای

پیامبر اسلام ﷺ مطرح شده است را با رویکرد کلامی (کلام فلسفی) و تاریخی مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهند؛ البته رویکرد عمده این تحقیق کلامی-تاریخی است که به ضرورت، گاهی از رهیافت عرفانی و فلسفی نیز سود برده است. نکته قابل اشاره اینکه پاسخ شبهات برحسب اهمیت شبهه تعیین می‌شود، از این رو ممکن است پاسخ بعضی از شبهه‌ها، بیش از ده صفحه را به خود اختصاص دهد.

تحقیق حاضر براساس فرایند پژوهشی مذکور و در راستای اهداف پژوهشکده، در دو بخش تألیف شد: بخش کلامی این تحقیق به قلم محقق ارجمند جناب حجت‌الاسلام آقای محمدحسن قدردان قراملکی و بخش تاریخی ان به قلم جنابان حجج‌الاسلام غلامحسن محرمی و سید محسن شریفی.

در پایان از محققان محترم و شورای علمی گروه کلام و ارزیابان محترم حجج‌الاسلام آقایان محمدحسین جبرئیلی، حسین ردائی و یوسفی غروی که زحمت ارزیابی این تحقیق را به عهده گرفتند و سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که مسئولیت آماده‌سازی، انتشار و توزیع آن را بر عهده دارد، کمال تشکر را داریم.

از خداوند منان توفیق روزافزون محققان گرامی را خواهیم.

گروه کلام و دین پژوهی

پژوهشکده حکمت و دین پژوهی

مقدمه

کتاب حاضر دفتر سوم از سلسله دفترهای «پاسخ به شبهات کلامی» است که پیش‌تر دفتر اول آن به نام «خداشناسی» و دفتر دوم به نام «دین و نبوت» تقدیم خواننده فاضل شده بود. دفتر دوم به تحلیل و نقد مطلق شبهات ناظر بر اصل دین و نبوت عامه پرداخته که در خاتمه آن، بعضی شبهات مهم متوجه تعدادی از پیامبران پیشین نیز مورد تحلیل قرار گرفت.

این دفتر، شبهات مطرح در خصوص شخص پیامبر اسلام ﷺ را مورد بازکاوی قرار داده، آن را در دو بخش، انجام و سامان بخشیده است.

در بخش اول، نگارنده همانند دفترهای پیشین با رویکرد کلامی-فلسفی به تحلیل شبهات کلامی و اعتقادی در هفت فصل (۱. امی بودن پیامبر؛ ۲. علم غیب؛ ۳. معجزات؛ ۴. عصمت؛ ۵. نبوت و وحی؛ ۶. خاتمیت؛ و ۷. حکومت و مشروعیت) پرداخته است.

در بخش دوم تحت عنوان «شبهات تاریخی و اجتماعی»، شبهات متوجه شخصیت و اخلاق فردی و اجتماعی حضرت در سه فصل (زندگی و اخلاق فردی، اخلاق جنسی و اجتماعی) مورد کالبدشکافی قرار گرفته است.

در هر دو بخش، حدود یکصد شبهه مورد تحلیل و نقد قرار گرفته و کوشیده شده است با نقد شبهات و اثبات گزاف و تهمت‌بودن آنها در حق پیامبر ﷺ و نبوت، التزام حضرت به مبانی و اصول اخلاق فردی، اجتماعی و حکومتی به نحو کمال و اعلی، ثابت و منقح شود.

روش تحقیق

نگارنده در این دفتر می‌کوشد شبهات پیرامون شخصیت بی‌همتای پیامبر اسلام ﷺ را با روش کتابخانه‌ای با رویکرد کلامی (کلام فلسفی) و تاریخی مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهد؛ البته رویکرد عمده این تحقیق کلامی-تاریخی است که به ضرورت گاهی از رهیافت عرفانی و فلسفی نیز سود برده است. نکته قابل اشاره اینکه پاسخ شبهات برحسب اهمیت شبهه تعیین می‌شود که ممکن است پاسخ بعضی بیش از ده صفحه را به خود اختصاص دهد.

ضرورت تحقیق

ضرورت بحث برای خواننده روشن است؛ چرا که بر علیه شخصیت پیامبر - که محور اسلام را تشکیل می‌دهد - انتقادهای و شبهاتی از زمان خود حضرت طرح شده است و امروزه بر بعضی سایت‌ها و در آثار برخی به اصطلاح روشنفکران، شبهاتی دوباره در باب سیره نظری و عملی آن حضرت، احیاء و تبلیغ می‌شود. افزون بر آن، امروزه شاهد هستیم با تبلیغ‌های متعدد و پخش آن در آنتن‌های تصویری جهان توسط مؤسسه‌های معاند به منظور تخریب چهره آن حضرت در میان مردم هستیم. پاسخ به این همه تخریب و ترور شخصیت، راهکاری عقلی و منطقی می‌طلبد که پاسخ علمی، منطقی و مستند، بهترین راهکار است که این تحقیق به این منظور تدوین یافته است.

در اینجا باید از نام‌گذاری سال ۱۳۸۷ به نام «پیامبر اعظم» توسط مقام معظم رهبری تشکر کرد که به بهانه این نام‌گذاری، مقاله‌ها، نوشته شده و همایش‌های مختلفی برگزار شد؛ هرچند کافی نبوده است.

مزایا و نوآوری‌های تحقیق

۱. نبودن اصل موضوع: درباره زندگانی حضرت، کتب و مقالات مختلفی نوشته شده که در ضمن آنها به بعضی شبهات نیز اشاره شده است؛ لکن تدوین تحقیق مستقل و جامع که شبهات مختلف درباره شخصیت پیامبر اسلام را

مورد تحلیل و نقد قرار دهد، به جرأت می‌توان مدعی شد که پیشینه‌ای ندارد، و از این جهت این کتاب اولین بار به این مسئله پرداخته است.

۲. جامعیت شبهات: در این دفتر حدود یکصد شبهه از منابع مختلف اعم از کتب تاریخی قدیمی و جدید و نیز شبهات متعدد مطرح و منتشره در سایت‌های مختلف الحادی، جمع و پاسخ داده شده است. از شبهات جدید درباره پیامبر می‌توان به شبهات بهائیان درباره خاتمیت و شبهات به اصطلاح روشنفکران درباره مشروعیت حکومت و حقوق شهروندان در نظام سیاسی نبوی اشاره کرد.

۳. تکثر و تنوع پاسخ‌ها: برای ارائه پاسخ منطقی و قانع‌کننده از شبهات مختلف، نگارنده کوشیده است با رویکرد عقلی (کلامی، فلسفی و عرفانی) و نقلی (آیات، روایات و تاریخ) به پاسخ شبهات بپردازد. در واقع برای یک شبهه چند پاسخ مختلف و چهره‌سایبان بگرداند. در این تحقیق، بعضی پاسخ‌ها حاصل تأمل نگارنده است.

۴. مستندبودن: یک مزیت دیگر تحقیق این کتاب به برخلاف بعضی تحقیق‌ها که در آن به ذکر شبهه و پاسخ بسنده شده، در این تحقیق کوشیده شده است صاحب و طراح شبهه و همچنین قائلان پاسخ‌ها و منابع‌شان قید شود تا علاوه بر اطمینان بیشتر به پاسخ، برای محققان و پژوهشگران در پژوهش‌های بعدی نیز در معرفی منابع درجه اول کمکی کرده باشد.

گفتنی است مطالب بخش دوم - که حدود یک سوم کتاب را تشکیل می‌دهد - توسط دوست فاضلم حجت‌الاسلام دکتر غلامحسن محرمی و محقق ارجمند جناب سید محسن شریفی تهیه و تدوین یافته است که اینجانب از جهت ساختاری و تنظیم و ایجاد عناوین اصلی و فرعی در آن به‌منظور هماهنگی با بخش اول، اصلاحاتی انجام داده و در مواردی به تکمیل جواب پرداختم. در اینجا از هر دو محقق و پژوهشگر ارجمند، کمال تشکر را دارم که پیشنهاد پاسخ به شبهات تاریخی را پذیرفتند.

در ضمن، پاسخ سه شبهه (اقتباس اسلام از ادیان دیگر، علل عدم نزول امدادهای غیبی و علل شکست در بعض جنگ‌ها) به دلیل قرابت بیشتر به شبهات کلامی از بخش دوم به بخش اول منتقل شد.

در پایان از ارزیابان فرهیخته: حجج اسلام حسین‌ردانی و محمدصفر جبرئیلی در بخش اول و حجت‌الاسلام محمدهادی یوسفی غروی در بخش دوم که با مطالعه دقیق و تذکر نکته‌هایی در تکمیل تحقیق بر این بنده منت نهادند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

محمدحسن قدردان قراملکی

www.ketab.ir